

HET VERHAAL VAN DE MENS. ONS VERLEDEN IN WOORD EN BEELD

Met levensechte reconstructies van Adrie en Alfons Kennis

Oorspronkelijke titel: Evolution, The Human Story

Dr. Alice Roberts

Nederlandse uitgever: Uitgeverij Lannoo nv – WinklerPrins

ISBN: 978-90-8176-8801

256 pagina's

2011

Dit is geen verhaal over onvermijdelijke rechtlijnige vooruitgang van een bestaan in de bomen naar grootse beschavingen. Het verhaal van de mens neemt je mee op een fascinerende ontdekkingsreis naar ons verleden, van de eerste sporen van leven – zo'n 3,6 miljard jaar geleden – tot de imposante piramiden in Egypte. Nooit eerder werden onze voorouders zo nauwkeurig en gedetailleerd onder de loep genomen: anatomie van het beenderskelet, levensechte 3D-reconstructies, analyse van fossielen, omgeving en gedrag...

Wat direct opvalt, en dan ook mijn aandacht trok toen ik het boek voor het eerst zag, zijn de titel en kaft met de namen van onze befaamde WPZ-tweelingbroers Adrie en Alfons Kennis en hun reconstructie van een neanderthaler.

Dr. Alice Roberts (arts, anatoom, osteoarcheoloog, antropoloog en auteur) staat vermeld als auteur van dit boek, maar na het openslaan van de eerste pagina is al snel duidelijk dat nog tien wetenschappers als auteurs en adviseurs aan dit boek hebben meegewerkt, onder wie Professor Michael J. Benton en Professor Colin Groves. Dit draagt bij aan de mate van professionaliteit waarmee dit boek is geschreven. De auteurs zijn op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op het gebied van de menselijke evolutie, zo zijn bijvoorbeeld ook *Australopithecus sediba* en *Homo floresiensis* in het boek opgenomen. De "hoofdenparade" die de hoofdstukken "Primate" en "Hominine" afsluit vormt een mooi visueel overzicht van 3D-reconstructies van de veranderingen en diversiteit in de schedel bij de evolutie van de mens.

Het verhaal van de mens is een encyclopedisch boek; de goedgevulde pagina's bevatten prachtig beeldmateriaal (meer dan 800 illustraties en 3D-reconstructies) van vindplaatsen en voorwerpen die door menig WPZ-lid herkend zullen worden, afgewisseld met tekstkaders van verschillend niveau welke steeds een stapje dieper op de materie ingaan. Dit maakt het boek dan ook zeer geschikt voor lezers van alle leeftijden en achtergronden.

Het eerste hoofdstuk is een algemene inleiding in de geologie, archeologie en antropologie. Voor het gemiddeld WPZ-lid waarschijnlijk algemene kennis, maar desalniettemin een leuk hoofdstuk om doorheen te bladeren. In dit hoofdstuk wordt ook ruimte besteed aan de werkwijze van de gebroeders Kennis.

Daarna volgen de hoofdstukken "Primate" en "Hominine". Bij de eerste worden vergelijkingen getrokken tussen fossielen en recente primaten, aangevuld met klimaatreconstructies. De anatomie van mensapen vormt een helder geïllustreerde afsluiter. In het tweede hoofdstuk volgt een uiteenzetting van de 23 homininen die tot nu toe aan de hand van fossiel materiaal kunnen worden geïdentificeerd. De soortbeschrijvingen worden aangevuld met informatie over de vindplaats, geschiedenis van de ontdekking, het fossielenbestand, anatomische kenmerken, archeologische vondsten en natuurlijk wederom prachtige reconstructies en illustraties.

In het hoofdstuk "Out of Africa" wordt ingegaan op de menselijke migratiestromen, gecombineerd met de afstammingslijnen *Homo sapiens*, *Homo heidelbergensis* en *Homo erectus*

en moderne genetica. Met behulp van wereldkaarten worden de migratielroutes langs diverse bekende en minder bekende vindplaatsen gevolgd en beschreven. Ook hier wordt ingegaan op de veranderende archeologische periodes aan de hand van gevonden artefacten. Natuurlijk noemt ook dit boek de hiaten en onzekerheden over de genomen routes en mogelijke evolutielijnen.

Het laatste hoofdstuk "Van jagers tot boeren" beschrijft de ontwikkeling van de sedentaire mens – in vogelvlucht, zoals ik het mij herinner van geschiedenis op de middelbare school. Het ontstaan van de landbouw wordt helder weergegeven met een wereldkaart, terwijl diverse nederzettingstructuren en de typerende landbouwgewassen per werelddeel worden beschreven. Ook domesticatie, ambachten, handel, grotschilderingen, religie, gezondheid, begravingen en de opkomst van het schrift en politiek komen aan bod. Tot slot worden enkele bekende beschavingen uitgelicht: Mesopotamië, Egypte, China en Amerika. Ik mis hierin de ontwikkeling in de Balkan, met de bijzondere locatie Lepinski Vir, maar dat kan ook mijn vooroordeel zijn dat ik heb overgehouden aan de afgelopen zomervakantie.

Kort samengevat is "Het verhaal van de mens" een prachtig naslagwerk om te hebben en te lezen, en een toegankelijk boek wanneer je visite wel wat meer wil weten en zien van het verhaal van de mens. Scholen zouden deze encyclopedie moeten toevoegen aan hun bibliotheken.

AUTEUR
NIKE LISCAJLET